

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

Second year B.A. External Exam

(ID Paper)

Population Education

UNIT:1. population education- meaning & definition- scope-need and importance of population education-effects of population growth in India- causes of high birth rate in India – basic concepts of population education- birth rate- death rate- literacy rate- density of population- life expectancy at the time of birth- sex ratio- urban and rural population- population distribution according to profession

UNIT:2. Sources of population information-meaning of population census- importance and limitation of population census – Registration methods- uses and limitation of registration methods- sample method – national sample survey

UNIT:3. Theories of population- Malthusian theory of population- limitations- theory of optimum population- comparative analysis of Malthusian theory of population and optimum theory of population- judgemental factors of population growth- birth rate- death rate and migration –fertility- causes for differences in fertility- factors affecting fertility- death rate- factors affecting death rate.

UNIT:4. Migration- meaning- types- causes of migration- urbanization- process of urbanization in India- process of slum area & urbanization in India- problem of urbanization in India- population growth & quality of life.

UNIT:5. Trends of world population- causes of uneven distribution of world population- birth rate- death rate- infant mortality rate- urban and rural population- density of population- developed and developing country's life expectancy at birth- estimate of world population growth- population policy- meaning- evaluation of Indian government's population policy- family welfare programme in India- need of family planning- approach of population towards family planning- limitation of family planning programme.

Veer Narmad south Gujarat University
Second Year B.A External exam (બાહ્યપરીક્ષા)

(ID Paper)

POPULATION EDUCATION

વસ્તી શિક્ષણ

- એકમ ૧ વસ્તીશિક્ષણ- વસ્તીશિક્ષણનો અર્થ અને વ્યાખ્યા - કાર્યક્ષેત્ર - વસ્તીશિક્ષણનાં અભ્યાસનું મહત્વ તથા તેની જરૂરીયાત - ભારતમાં વસ્તી વૃદ્ધિની અસરો- ભારતમાં ઊંચા જન્મદરનાં કારણો - વસ્તી શિક્ષણનાં મૂળભૂત ખ્યાલો - જન્મદર - મૃત્યુદર - સાક્ષરતા પ્રમાણ - વસ્તીની ગીચતા - જન્મ સમયે આયુષ્યની ધારણા - જાતિ પ્રમાણ - શહેરી અને ગ્રામીણ વસ્તી - વસ્તીની વ્યવસાયલક્ષી વહેંચણી.
- એકમ ૨ વસ્તી વિષયક માહિતી મેળવવાના વિવિધ સ્ત્રોતો - વસ્તી ગણતરીનો અર્થ - વસ્તી ગણતરીનું મહત્વ અને મર્યાદાઓ - નોંધણી પદ્ધતિ - નોંધણી પદ્ધતિની ઉપયોગીતા તથા મર્યાદાઓ - નિદર્શ નોંધણી પદ્ધતિ - નેશનલ સેમ્પલ સર્વે
- એકમ ૩ વસ્તી સિદ્ધાંતો - માલ્થસનો વસ્તી સિદ્ધાંત - તેની મર્યાદાઓ - ઇષ્ટવસ્તીનો સિદ્ધાંત - માલ્થસના વસ્તી સિદ્ધાંત તથા ઇષ્ટવસ્તીના સિદ્ધાંતની તુલનાત્મક વિશ્લેષણ- વસ્તીવૃદ્ધિનાં નિર્ણાયક પરિબળો - જન્મદર - મૃત્યુદર અને સ્થળાંતર - પ્રજનન ક્ષમતા - પ્રજનનક્ષમતાના તફાવત માટેનાં કારણો - પ્રજનન ક્ષમતાને અસર કરતાં પરિબળો - મૃત્યુદર - મૃત્યુદરને અસર કરતાં પરિબળો
- એકમ ૪ સ્થળાંતર- સ્થળાંતરનો અર્થ - સ્થળાંતરનાં પ્રકારો - સ્થળાંતરનાં કારણો - શહેરીકરણ ભારતમાં શહેરીકરણની પ્રક્રિયા - ભારતમાં ઝૂંપડપટ્ટી અને શહેરીકરણની પ્રક્રિયા - ભારતમાં શહેરીકરણની સમસ્યાઓ - વસ્તી વૃદ્ધિ અને જીવનની ગુણવત્તા.
- એકમ ૫ વિશ્વ વસ્તીના વલણ - વિશ્વ વસ્તીની અસમાન વહેંચણીના કારણો - જન્મદર - મૃત્યુદર - બાળમૃત્યુદર - શહેરી અને ગ્રામીણ વસ્તી - વસ્તીની ગીચતા- વિકસિત અને વિકારશીલ દેશોમાં જન્મ સમયે આયુષ્યની ધારણા - વિશ્વ વસ્તી વૃદ્ધિનાં અંદાજો - વસ્તીનીતિ- અર્થ - ભારત સરકારની વસ્તીનીતિનું મૂલ્યાંકન - ભારતમાં કુટુંબ કલ્યાણ કાર્યક્રમ - કુટુંબ નિયોજનની જરૂરીયાત - કુટુંબ નિયોજન પ્રત્યે વસ્તીનો અભિગમ - કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમની મર્યાદાઓ.

સુદા વાન મંજુર
એકમ ૧
વસ્તી શિક્ષણ
૨૦૧૨
૧૧-૧૧-૨૦૧૨
૧૧-૧૧-૨૦૧૨

શ્રી. એમ. એ. હેમાઈ
શિક્ષણ, સેન્ટ્રલ ઓફિસ ૨૨૧૧૩
અમદાવાદ